

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Ștan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lăși**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

S U M A R

- *Observațiuni asupra Anteproiectului Codului de procedură penală*, de Dr. Vintilă Dongoroz.
- *Actele subiective de Comerț și natura juridică a prezumției din art. 4 c. com.*, de E. Cristoforeanu;
- *Propagandă pentru emanciparea Magistraturii. Justiția. Viitoarele salarii*, de Traian R. Scriban.
- *La moartea lui Marcel Planiol*, de Constant Ionescu.

JURISPRUDENȚE:

- *Înalta Curte de Casație s. I: Filofteia Pia M. Dumitrescu cu N. Dumitrescu* (Minor ajuns la majoritate. Convenție între acesta și tutore intervenită înainte de darea socotelilor. Cari convenții sunt nule? Art. 418 și 419 C. civil);
- *Idem: George Cristescu cu Roza Helder* (Ordonanța dată conform art. 2 legea proprietarilor. Termen de apel. De când curge? Art. 2, 12 și 15 legea proprietarilor);
- *Idem s. III: Pavel Caratudorov cu judele sindic al fal. său (Faliment. Apel. Judecarea lui după lichidare. Inadmisibilitate).*

OBSERVAȚIUNI

asupra

ANTE-PROIECTULUI CODULUI DE PROCEDURA PENALĂ *)

(Urmare)

Titlul I. Cap. III—V (art. 15—84)

§ 5. — Am arătat la § 3 că materia cuprinsă în Cap. III—V trebuie să formeze un titlu aparte (titlul II) cu denumirea „*Instanțe și judecători*”.

Primul capitol al acestui titlu va trata despre:

„*Instanțele penale*” (de instrucțiune și de judecată) arătând care sunt ele și statornicind că în ceea ce privește organizarea și compunerea instanțelor legea de procedură penală se raportează la legea de organizare judecătorească, la legea de organizarea Înaltei Curți de Casație și la legea jud. de ococale. (Nu necesită de cât 3 articole). Celelalte capitole nu sunt de cât secțiunile și capitolele respective din ante-proiect; vom arăta la urmă după ce vom analiza textele din ante-proiect, ce articole vor compune fiecare capitol.

La art. 15 punctul „a” trebuie suprimate cuvintele „*de orice natură și*” fiindcă într-o lege penală când se vorbește de contravențiuni se înțelege o anumită clasă de fapte *ilicite penale* dar numai penale; din moment ce se adaugă însă *de orice natură* atunci se extinde sfera noțiunii de contravențiune și la contravențiunile ce nu sunt de natură penală, ori o atare extindere nu poate fi acceptată.

La punctul „b” tot în art. 15 se face loc hibriderii și criticatei instituției a „*contravențiunilor-delictuale*”. Credem că noul cod penal va fixa o limită mai corectă de demarcațiuni între delict și contravențiuni evitând forma contravențiunilor-delictuale și ca atare și codul de proc. penală nu va cunoaște această instituțiune.

La punctul „c” din art. 15 se enumeră delictale date în competența judeului de ocol, enumerare pe care o credem prea sărăcăcioasă, fiindcă sunt o serie de alte mici delictale care ar trebui trecute la judecătore, de pildă infracțiunile din art. 134, 151, 152, 161-3, 191-3, 209-11 și 236-7 cod. pen. Enumerarea desigur are o redacțiune provizorie fiindcă se raportează la textele din actualul cod penal, ar tre-

*) Vezi „*Curierul Judiciar*” No. 35 din 1931.

bui ca raportarea să se facă la textele din proiectul codului penal (cum se face în art. 167, 217, 499 și altele din anteproiect).

Credem că art. 15 ar trebui redactat astfel: „*Judecătorile sunt competente să judece*” :

1) *In primă și ultimă instanță*: a) *Toate contravențiunile din orice legi ar decurge... etc.* (dispoziția dela punctul a fără ultima propoziție). Se va adauga însă: „*dacă nu sunt date în competența altei instanțe*”; b) *Delictelor silvice care nu atrag... etc.* (alin. penultim).

2) *Cu drept de apel*: a) *Contravențiunile și delictelor silvice care nu cad în prevederile aliniatului precedent*; b) *Următoarele delictelor... etc.* (dispoziția dela punctul c.).

3) *Ca instanță de apel*: *Contestațiunile (apeluri)...* (dispozițiunea din art. 16).

Se suprimă deci art. 16. Se mai suprimă alin. ultim din art. 15 după cum vor trebui suprimate și alin. e din art. 17 și partea finală a alin. 1 din art. 21 fiind o repetare inutilă a dispozițiilor din art. 792 și următorii.

Art. 17, 18 și 19 vor trebui să fie contopite în forma :

„*Tribunalele corecționale judecă* :

1) *In primă instanță*: a) *Toate delictelor... etc.*; b) *Delictelor de presă conform art. 26 din Constituțiune și delictelor referitoare la regimul administrativ al presei.*

2) *Ca instanță de apel*: *Apelurile făcute contra cârților de jud. etc... sau contra deciziunilor instanțelor penale administrative* (fiindcă exista atari instanțe în materie sanitară, monopoluri, etc. deciziunile lor fiind cu apel la tribunal).

3) *Ca instanță de recurs*: *Recursurile contra... etc.*

La punctul b nu se vor mai însirui delictelor de presă, mai ales că se repetă același lucru și în art. 558 din anteproiect. Ar fi mai corect să se trimită la textul constituțional, fiindcă dacă acest text s'ar modifica vreodată, enunțările din proc. penală nu ar mai corespunde cu textul constituțional, pe când făcându-se o simplă trimetere la text, totdeauna proc. penală va fi în acord cu acest text, oricari ar fi modificările ce i s'ar aduce.

Alin. ultim din art. 21 menține un principiu foarte discutabil, acela al plenitudinii de jurisdicțiune a juraților, deși constituția spune în ce materii e competente juriul și nu adaugă că el are plenitudine de jurisdicțiune. Înțelegem ca atunci când în urma verdictului juraților o crimă a degenerat în delict, *curtea* să rămână competente a judeca acel delict; înțelegem deasemeni ca atunci când printr-o deciziune a Camerei s'a calificat un fapt crimă să nu se poată discuta calificarea în vederea unei declinări de competență; dar nu înțelegem de ce atunci când un fapt deși calificat delict chiar de camera de acuzare a fost greșit trimis la jurați

sau când un delict conex cu o crimă a rămas singur mai înainte de a se procede la judecată, prin stingerea acțiunii penale pentru crimă (prin deces sau amnistie) sau când înainte de judecată o lege a corecționalizat faptul să nu se poată cere declinarea competenței și trimetere la judecătorii fi-rești. Credem că în aceste din urmă ipoteze numai dacă părțile consimt procesul poate rămâne la jurați.

Propunem deci o modificare a art. 21 alin. ultim în sensul celor de mai sus.

După art. 21 se va însera un text nou privind competența Inaltei Curți de casație care judecă delictelor comise de membrii Curților de apel sau de complectul Curților ori tribunalelor, delictelor comise de înalții demnitari și infracțiunile comise de miniștri, în afară de competența sa ca instanță de casare și de revizuire.

La alin. 2 din art. 23 se va scri: „*Pentru infracțiunile continui și continuate săvârșite în mai multe localități competența teritorială se determină după locul unde activitatea a luat sfârșit sau unde se desfășura în momentul urmăririi*”.

Art. 23, 24 și 25 trebuiesc contopite. Tot în textul contopit se vor îngloba și dispozițiunile art. 859 care nu pot să-și aibă locul firesc de cât în capitolul competenței locale.

La art. 26 se va intercala „*în caz de sesizare simultană*” fiindcă altfel s'ar putea crede că chiar în caz de sesizare unică se va trimite afacerea la instanța de preferință.

Alin. 3 și 4 din art. 26 (minus prima propozițiune din alin. 3 care contrazice alin. 2 din art. 23 și care trebuie suprimată) vor fi mutate la art. 34 și contopite cu acest text.

Art. 27 se va muta la „*Dispozițiuni comune*” înaintea art. 42.

Alin. 3 din art. 28 trebuie mutat ca aliniat 2 în același text adăugându-i-se la urmă: „*sau cele dela locul unde a fost prins*”.

La art. 29 alin. 2 trebuie suprimată sau făcută să aibă un înțeles ultima propozițiune: „*și infracțiunea nu este... etc.*”

Tot la art. 29 alin. 4 trebuie făcută distincțiunea între infracțiunea săvârșită pe o aeronavă străină de un străin nedomiciliat în România și infracțiunea săvârșită de un român sau străin domiciliat în România, căci altfel se va crede că instanțele române nu sunt competente să judece pe român dacă aeronava n'a aterizat în România sau dacă victima nu e român. Apoi în acest aliniat se spune că sunt competente instanțele române, dar nu se arată care, ori rostul textului e de a fixa competența teritorială. Aceiași obiecțiune pentru ultimul aliniat. Noi credem însă că textul din proc. pen. nu trebuie să se ocupe de condițiunile în care o infracțiune comisă pe o aeronavă străină sunt pedepsibile în

România, fiindcă revine codului penal să fixeze aceste condițiuni, ceea ce are să disciplineze proc. penală este competența locală pentru faptele pedepsibile în România.

Se va face deci un singur aliniat: „Pentru infracțiunile săvârșite pe o aeronavă străină și cari sunt conform codului penal justifiabile de instanțele române, competența locală revine instanțelor arătate în articolul precedent, precum și instanțelor dela locul aterizării, dacă aeronava a aterizat pe teritoriul românesc”.

Dealtfel chiar în primele 3 aliniate ale art. 29 nu trebuie să fie vorba de cât de o competență locală concurentă cu cea din art. 28.

Art. 30 trebuie suprimat nefăcând de cât să repete cele scrise în art. 28, funcționarii infractori intră cum e și firese în masa comună a infractorilor și li se aplică aceleași principii.

Art. 31 deasemeni trebuie suprimat fiind fără aplicațiune și reamintind un trecut fără urme.

La art. 52 trebuie arătat pentru a lămură pe viitor orice controversă că competența ratione persone se determină după calitatea din momentul infracțiunii și rămâne neschimbată chiar dacă în timpul sau mai înainte de urmărire inculpatul a pierdut acea calitate și invers se aplică competența ordinară chiar dacă inculpatul a dobândit calitatea în timpul sau înainte de urmărire.

Art. 33 trebuie să înceapă astfel: „Există conexitate în următoarele cazuri:”

„1) Când infracțiunile au fost... etc. alin. 1 ne-schimbat).

„2) Când infracțiunile sunt comise de (restul alin. 2).

„3) Când o infracțiune a fost comisă pentru a, executa, înlesni sau ascunde altă infracțiune sau nepedepsirea făptuitorilor lor” (propunem aceasta modificare fiindcă punctul 3 din art. 33 este rău stilizat, pronumele lor și altora răspunzând unui substantiv absent din frază).

„4) Când o infracțiune a fost săvârșită ca o reacțiune contra altei infracțiuni, sau când infracțiunile constituiesc atacuri reciproce”.

„5) Când există între două sau mai multe infracțiuni orice altă legătură care pentru o mai bună administrare a justiției impune o judecată comună”.

Cu acest aliniat 5 se dă puțină judecătorilor să procedă la conexare oricâteori interesele justiției reclamă o întrunire a mai multor pricini.

Art. 34 va fi combinat cu alin. 3 și 4 din art. 26.

La alin. 1 din art. 34 se vor înlocui la sfârșit cuvintele „instanței care are competența de a judeca infracțiunea cea mai gravă” cu cuvintele: „aceleia dintre instanțele concurente care este superioară în grad” fiindcă din moment ce sunt mai multe instanțe concurente de grad diferit se alege instanța superioară în grad, iar nu instanța competente să

judece faptul cel mai grav căci se poate ca aceasta să fie inferioară în grad (de pildă: dacă un furt calificat ar fi conex cu o violare de domiciliu competența ar reveni instanței concurente superioare în grad, adică tribunalului, iar nu instanței competente să judece faptul mai grav adică judecătoria).

La alin. 2 din art. 34 se va înscri: „Când infracțiunile conexe s’au săvârșit în circumscripții diferite competența locală va reveni instanței competente conform aliniatului precedent dela locul unde s’au comis mai multe fapte, iar în caz de paritate instanței dela locul unde s’a pornit prima urmărire”.

La art. 35 alin. 2 fraza finală: „Dacă însă infracțiunea... etc.” trebuie suprimată fiindcă ceea ce spune este implicit cuprins în prima frază a aceluiași aliniat.

Art. 35 se va contopi însă cu art. 34.

La art. 36 trebuie mai întâi să se arate cum s’ar putea conexa pricinile când infracțiunile conexe nu au fost deodată urmărite și se găsesc pendinte la instanțe diferite. Propunem: „Când două sau mai multe infracțiuni conexe se găsesc pendinte la instanțe diferite fără a se fi dat vreo hotărâre asupra lor, conexarea se poate cere înaintea instanței care a fost mai întâi sesizată dacă infracțiunile sunt de competența unor instanțe egale în grad; iar dacă instanțele sunt de grad diferit se va cere conexarea dela instanța concurentă superioară în grad. Dacă cererea este admisă se va interveni la instanțele respective pentru a se desesiza. În caz de conflict se procedă conform regulilor dela conflictele de competență.

„Conexarea se putea cere și înaintea instanței de apel când pricinile conexe se găsesc toate în apel și instanțele apelative sunt egale în grad. Conexarea se cere dela instanța apelativă care a fost mai întâi sesizată”.

Dispoziția din art. 36 va deveni al treilea aliniat după cele două propuse de noi, iar dispoziția din art. 37 va trece ca ultim aliniat tot în art. 36.

La art. 38 se va adauga un al treilea punct: „Când existența unei infracțiuni depinde de proba altei infracțiuni”. De ex.: X e dat în judecată pentru fals, iar Y este și el învinuit pentru servire de actul falsificat de X; ei bine de data aceasta nu e numai o simplă conexitate ci o adevărată indivizibilitate existența faptei lui Y depinzând de existența faptei lui X și deci vor trebui neapărat să fie judecați împreună, bine înțeles când sunt amândoi urmăriți.

Art. 38 va începe astfel: „Există indivizibilitate și ca atare judecarea de către aceeași instanță este obligatorie în următoarele cazuri”: Se va suprima deci alin. ultim art. 38.

Art. 39 trebuie să fie contopit cu 38 devenind un aliniat al acestuia. Se va înlocui în acest text „Tribunalul” cu „Instanța”.

Se va mai adăuga un aliniat cu conținutul : „Când din cauza calității sale vreunul din participanți este justițiabil de o instanță specială, competența pentru toți participanții se regulează conform distincțiunilor din art. 35”.

La art. 40 se va adăuga: „Competința pentru pricinile întrunite se regulează conform art. 34. Sunt aplicabile deasemeni și în caz de cumul dispozițiunile art. 36”.

Art. 41 se va modifica în sensul: „Dispozițiunile privitoare la competența teritorială, la competența după calitatea persoanei și la competența în caz de conexitate, indivizibilitate și cumul se aplică... etc.”.

După art. 41 se va înscrie ca articol următor dispoziția din art. 27.

La art. 43 se vor suprima cuvintele: „în materie penală”.

Art. 44 trebuie suprimat căci repetă cele spuse în art. 43.

Art. 45 se contopește cu art. 46; deasemeni art. 47 cu 48; la fel 49 cu 50 împarte, 52 și 55, și în fine 51 cu 53.

Se trece din art. 50 în art. 49 numai prima propozițiune până la cuvântul „referitoare” inclusiv.

Va urma apoi dispozițiunea din art. 52 și cea din art. 55 toate contopite în art. 49.

La art. 51 se vor suprima cuvintele „în urma cererii Ministerului public sau a părților” ca inutile, precum și cuvintele: „sau a se pronunța în cazul articolului precedent” pentru același motiv. Se va combina însă art. 50 cu art. 51 în sensul: „Instanța chemată a stabili competența hotărăște de urgență fără chemarea părților... etc.” (fragmentul din art. 50 minus ultima frază, dispozițiunea din această frază e uneori inaplicabilă întrucât sunt instanțe care nu au Minister public).

Va urma apoi : „Ea examinează faptele care constituiesc... etc.” (fragmentul din art. 51. Tot ca alinate în art. 51 se vor adăuga dispozițiunile din art. 53).

La art. 54 alin. ultim se va scrie: *aceste din urmă instanțe pot statua asupra competenței lor*” înlocuind astfel propozițiunea finală redactată în forma singular ce nu se acordă cu restul aliniatului.

La art. 56 alin. 2 se va preciza ca mandatul își păstrează puterea „în condițiunile prevăzute de lege” fiindcă altfel s’ar putea crede că până la soluționarea conflictului de competență mandatul nu mai e supus confirmării și reconfirmării.

Art. 57 trebuie suprimat ca absolut inutil și fără sens.

La art. 58 se vor suprima cuvintele: „In materie penală” ca inutile.

La art. 59 alin. 1 se vor înlocui cuvintele: „ar putea da loc” cu „dau loc” fiindcă temerea trebuie să existe actual și efectiv, ceeace este viitor și eventual e numaiobiectul temerei.

Acelaș lucru și pentru acelaș motiv în alin. 2 se

va spune „*fac să nască bănuiala*” în loc de „*ar putea să nască*”.

Art. 58 trebuie să fie contopit cu 59; deasemeni art. 60 se va contopi cu 62. La art. 60 la sfârșit se vor înlocui cuvintele: „*de partea civilă sau de incalpat*” cu formula generică: „*de părți*”.

Dispozițiunea din art. 61 nu o credem fericită, fiindcă adeseori se poate întâmpla ca motivele cari legitimează strămutarea să-și găsească proba evidentă în modul cum se desfășoară judecata sau se precipită închiderea instrucțiunei. Suntem pentru suprimarea art. 61, mai ales că conform alin. 2 din art. 62 o cerere nesperioasă nu poate dăuna mersului procesului.

Art. 63, 64 și 65 trebuiesc contopite. Nu credem că vreun folos măsura înscrisă în art. 64 alin 1, în primul rând că e nefiresc să se ceară lămuriri tocmai dela judecătorii a căror imparțialitate e pusă la îndoială și al doilea e dăunător să se comunice acestor judecători o copie după cererea de strămutare, fiindcă în caz că cererea va fi respinsă ei vor păstra toate resentimentele contra celui ce solicitase strămutarea încât se va crea o nouă cauză de suspiciune. De aceea suntem pentru suprimarea acestei dispozițiuni. Înțelegem că Inalta Curte să poată fi informată, dar pentru aceasta să culeagă informațiunile confidențial printr’un organ superior: Inspector judecătoresc, Procuror general, Camera de acuzare, Președintele C. de apel, etc.

În acest sens va trebui redactat art. 64; s’ar putea adopta sistemului informării prin instanța imediat superioară celei unde se găsește pricina, care va delega un membru al ei cu facerea investigațiunilor; când strămutarea se cere pentru o pricină pendinte la jurați informațiile se vor culege prin mijlocirea inspectorilor judecătorești sau unui delegat al C. de apel, iar când pricina e pendinte la C. de apel sau C. de acuzare informațiunile se vor culege personal de Primul președinte al C. de apel sau de inspectorul Curților de apel.

Toate aceste informațiuni se vor cere numai dacă Inalta Curte va simți necesitatea.

Art. 66 și 67 se vor contopi. La finele articolului contopit se va aduce dispozițiunea din art. 70 care va forma ultimul aliniat.

Art. 69 trebuie suprimat ca inutil din moment ce c. j. m. va reglementa materia strămutării, iar dacă nu o va reglementa atunci trimiterea este nu numai inutilă dar și neexactă.

Art. 71 alin. 1 se va înlocui fragmentul: „*asupra reformării în orice grad... etc.*” până la cuvintele „*și nu poate*” cu fragmentul: „*aceleiaș pricini în a doua instanță sau în recurs*”, fiindcă nu orice judecată în apel e o judecată de reformare ci poate fi de confirmare; și apoi recursul nu e o cale de reformare ci de anulare, pe când cu formula propusă de noi se spune exact ceeace trebuie spus și

devine inutilă precizarea privind exceptarea opozițiunii.

Se vor aduce în art. 71 și punctele 13 și 14 din art. 74 privind tot incompatibilitatea.

Art. 72 se va contopi cu 73 tratând aceiaș materie a abținerii.

La art. 74 alin. 1 se va adăuga: „*precum și membrii Camerei de acuzare și judecătoria de instrucțiune*” (spre a se pune în acord cu art. 78).

La diferitele puncte din art. 74 trebuie adoptată o formulă unică, adică sau se va spune peste tot „*când judecătorul*” sau „*soția judecătorului*” etc. sau se va spune: „*când el*”, „*soția sa*” etc.

Alin 2 dela punctul 3 e de neînțeles, cum o să se recuze ginerele sau cumnatul când e vorba de un judecător care e soț iar nu ginere sau cumnat ?! Deasemeni punctul 5 trebuie redactat mai clar, se va spune la sfârșit: „*una din părți este la rândul ei judecător*” pentru a se vedea că nu e vorba de unul și acelaș judecător. De altfel punctul 4 trebuie contopit cu punctul 5 printr'un „*sau dacă...*”.

Punctul 6 trebuie contopit cu punctul 16. La punct. 11 se va adăuga: „*sau acționar*”.

Dela punctul 12 se va elimina cuvintele „*sau pledat*” fiindcă această ipoteză e prevăzută în art. 71 alin. ultim. Punctele 13 și 14 se trec în art. 71 privind incompatibilitatea.

Punctul 17 trebuie suprimat fiind cuprins în 16, dealtfel termenul de 6 luni pentru prescrierea resentimentelor e absolut artificial. La punctul 18 se va adăuga: „*Dacă el sau vreuna... etc.*” iar la urmă se a spune scurt: „*de una din părți*”. Punctul 19 se va contopi cu punctul 2 și va primi redacțiunea : „*Când el este rudă sau afin până la al patrulea grad inclusiv cu vreuna din părți, sau cu vreunul din avocații lor sau chiar cu vreunul din mandatarii sau reprezentanții lor*”.

Art. 75 contrazice punctul 19 din art. 74. Cel mult s'ar putea admite excepțiunea pentru tutori și curatori în care caz art. 75 trebuie contopit cu punctele 2 și 19 din art. 74 în sensul că la redacțiunea propusă de noi imediat mai sus se va adăuga: „*când acești reprezentanți au un interes personal în proces*”.

Art. 76 trebuie suprimat fiindcă ceace spune e cuprins în art. 72.

Art. 78 trebuie să fie înglobat ca al doilea aliniat în art. 77 și va începe astfel: „*Propunerea se face prin cerere... etc.*” Se vor suprima că fără rost cuvintele: „*indicând sub pedeapsă... etc.*” din alin. 2 al art. 78 căci ce rost să se arate motivele în procură.

Deasemeni termenul de 10 zile din alin. 3 al art. 78 trebuie înlăturat, fiindcă pe lângă că nu se comunică acuzațiilor completul curții și nici nu au posibilitatea să'l afle, dar de multe ori intervin schimbări în acest complect chiar și în ajunul zilei de judecată. Trebuie admis deci și la jurați că re-

cuzarea se poate propune până la începerea procedurii de judecată în ședința publică, deci cel mai târziu imediat după deschiderea acesteia.

Sistemul adoptat în art. 79 prin care se dă judecarea recuzării în competența instanței imediat superioare îl credem și exagerat și nepractic, el va conduce la întârzierea soluționării pricinilor și la abuzul de recuzări în vederea tergiversării. Sistemul trebuie să fie acela admis în art. 75 pentru abțineri, adică recuzarea judeului de ocol și a judeului instructor o vor cerceta tribunalul, toate celelalte recuzări se vor judeca de instanța căruia aparține judecătorul, cu abținerea acestuia, iar în cazul când nu se poate complecta instanța din lipsă de judecătoria se va procede la complectare conform legii de organizare judecătorească.

Art. 81, 82 și 83 trebuiesc contopite coordonându-se mai bine aliniatele și anume: ca prin aliniat în textul contopit va fi a doua frază din art. 83 adăugându-se în cuprinsul lui și abținerea; apoi ca al doilea aliniat dispoziția din alin. 3 art. 81; ca al treilea și al patrulea aliniat dispoziția din alin. 1 și 2 art. 81; ca aliniat 5 fraza întâi din art. 83; ca aliniat 6 și 7 dispozițiunile din alin. 1 și 2 art. 82 și ca ultim aliniat dispoziția din alin. ultim. art. 81 combinată cu cea din ultimul aliniat art. 80.

La alin. 2 din art. 80 se va suprima la sfârșit negațiunea „*nu*”.

In rezumat: Dispozițiunile din art. 15—84 din anteproiect vor forma Titlul II cu următoarele distribuțiuni: Trei articole noi 12—14 vor forma: Capitolul I: „*Instanțele penale*”.

Art. 15 și 16 se contopesc și devin art. 15; idem art. 17—19 și devin art. 16; art. 20 și 21 devin 17 și 18, se creiază un art. 19 privitor la casație; art. 22 devine 20; toate aceste articole 15—20 formează: Capit. II: „*Competința după materie*”. Se suprimă paragrafele și denumirile lor.

Art. 23—5 se contopesc și devin art. 21; art. 26 devine 22; art. 27 se mută și devine 32; art. 28-9 devine 23-4; art. 30 și 31 se suprimă. Aceste articole 21-4 formează: Capit. III: „*Competința teritorială*”.

Art. 32 devine art. 25 și formează: Capit. IV ; „*Competința personală*”.

Art. 33 devine 26; art. 34 combinat cu 35 devin 27; art. 36 combinat cu 37 devin 28; art. 38 și 39 devin 29; art. 40 devine 30; toate aceste articole 26—30 vor forma: Capit. V: „*Conexitate, indivizibilitate și cumul*”.

Art. 41 devine 31; art. 27 mutat devine art. 32; art. 42 devine 33 și toate trei formează: Capit. VI: „*Dispozițiuni comune*”.

Art. 43 devine 34; art. 44 se suprimă; art. 45 combinat cu 46 devine 35; idem 47 cu 48 devine 36; idem 49 combinat cu 50, 52 și 55 devine 37; idem 51 cu 53 devin 38; 54 devine 39; 56 devine 40; iar

57 se suprimă. Toate articolele 34—40 vor forma: Capit. VII: „*Conflictele de competență*”.

Art. 58 și 59 contopite devin 41; art 61 se suprimă; art. 60 cu 62 devin 42; idem art. 63-5 devine 43; idem art. 66, 67 și 70 devin 44; art. 68 devine 45 art. 69 se suprimă. Toate aceste articole dela 41-5 formează: Capit. VII: „*Strămutarea proceselor*”.

Art. 71 devine 46; art. 72 combinat cu art. 73 devine art. 47; art. 74 devine art. 48; art. 75 și 76 se suprimă; art. 78 și 79 contopite devin 49; art. 79 devine 50; art. 80 devine 51; art. 81-3 combinate devin 52; iar art. 84 devine 53. Toate art. 46—53 formează Capit. IV: „*Incompatibilități, abțineri și recuzări*”.

Așa dar din totalul de 84 texte din ante-proiect prin comprimări, contopiri și suprimări, cu toate că s'au adăugat 4 articole noi, s'a ajuns la un total de 53 de texte, deci un minus de 31 articole.

VINTILA DONGOROZ

(Va urma)

ACTELE SUBIECTIVE DE COMERȚ ȘI NATURA JURIDICĂ A PREZUMȚIEI DIN ART. 4 C. COM.

O notă publicată de noi în această revistă (No. 3 p. 47, 1930) pe marginea unei decizii a Curții de Casație, referitoare la chestiunea actelor subiective de comerț, a oferit un bun prilej d-lui magistrat Stelian Ionescu, să combată concluziunile noastre prin câteva afirmațiuni axiomatice, așezând teoria actelor subiective de comerț pe o bază juridică nouă, desconsiderând și jurisprudența și doctrina, dar mai ales sensul și înțelesul art. 4 c. com. (1).

În dorința de a edifica pe aceia cari au luat cunoștință de susținerile eminentului comerciant, asupra chestiunilor puse de d-sa în discuțiune, socotim de datoria noastră să revenim asupra punctelor aduse în discuțiune de către autor, spre a le fixa în adevăratul lor cadru juridic, ținând seamă în primul rând de textul art. 4 c. com.

În nota amintită, am susținut următoarele:

a) Când este vorba despre o întreprindere, sunt comerciale toate actele necesare realizării obiectului ei.

Oricare fapte comise cu ocazia și din cauza exploatării ei, având la baza lor dolul sau culpa, ne mai făcând parte din obiectul strict al întreprinderii, nu au caracter obiectiv, nu li se aplică prezumția absolută de comercialitate din art. 3, ci ele se încadrează în sfera actelor subiective de comerț, pe baza prezumțiunii de comercialitate din art. 4. Clar și categoric.

D-l Stelian Ionescu, este de părere că am comis

„o eroare de considerente” prin aceea că am exagerat câmpul de aplicațiune a art. 4, deoarece, susține autorul, actele bazate pe dol sau culpă comise în exercițiul unei întreprinderi nu sunt întotdeauna subiectiv comerciale, ele putându-și împrumuta acest caracter și dela actul obiectiv de comerț la care se referă, ceea ce interesează mai ales când întreprinzătorul nu întrunește și personal calitatea de comerciant.

Dacă am înțeles bine cele scrise de autor, urmează că după d-sa faptele bazate pe dol sau culpă, pot fi și obiectiv comerciale și anume când se referă sau decurg dintr'un act obiectiv de comerț, și deci nu sunt întotdeauna subiective, așa cum am susținut noi.

Cu alte cuvinte toate obligațiunile rezultând din exercitarea actelor obiective de comerț sunt obiective, chiar dacă au la bază dolul sau culpa.

Este cât se poate de adevărată concluziunea autorului decât nici noi nu am susținut altceva, căci dacă autorul ar fi citit cu mai multă atenție cele scrise în notă, ar fi remarcat ușor distincția pe care am făcut-o între activitatea comerciantului dezvoltată în cadrul actelor obiective de comerț și activitatea desfășurată în afară de obiectul comerțului său, dar cu ocazia sau din cauza acestui comerț; pe când în privința contractelor și obligațiunilor rezultând din activitatea necesară realizării obiectului unui comerț sau întreprinderi, am spus că ele sunt obiectiv comerciale, celelalte obligațiuni nefăcând parte din obiectul întreprinderii, dar fiind o consecință a activității ei, sunt acte subiective de comerț.

b) Am mai susținut că o faptă sau o obligațiune rezultată dintr'un delict sau quasi-delict, este de natură comercială, când derivă din exercițiul unui comerț, sau este ocazionată de activitatea comercială a întreprinderii; dacă culpa aquiliană este independentă de activitatea comercială a întreprinderii, nu este în legătură cu un act comercial, e de natură civilă și deci obligațiunea de a despăgubi nu intră în prevederile art. 4.

Așa dar, numai când delictul sau quasi-delictul a fost comis cu ocazia exercitării activității comerciale a întreprinderii, obligațiunile care nasc în sarcina întreprinderii sunt subiectiv comerciale.

Combătând această părere, autorul vede în ea o restrângere a aplicațiunii art. 4 prin aceea că toate faptele extracontractuale, deci și culpa aquiliană, săvârșite de un comerciant în exercițiul comerțului său, sunt necesarmente de natură comercială, indiferent dacă se referă sau nu la un act izolat de comerț, prin aplicarea prezumțiunii de comercialitate stabilită de art. 4, care „întreaga persoană a oricărui comerciant”; dacă art. 4 s'ar interpreta în sensul că un act devine su-

1) Conceptul de întreprindere, *Curierul Judiciar* 1931, pag. 104.

biectiv numai când rezultă din exercitarea unui act de comerț, art. în chestiune ar fi inutil de carece prin aplicarea teoriei conexiunii, o obligațiune sau culpă și-ar împrumuta caracterul său din natura obiectiv sau subiectiv comercială a actului din care derivă.

Prin urmare conform teoriei autorului, prin opoziție cu ceea ce am susținut noi și anume pentru ca un act delictual sau quasi-delictual comis de un comerciant să fie subiectiv comercial, trebuie să fie o consecință a activității sale comerciale, să fie ocazionat de această activitate a comerciantului, d-l Stelian Ionescu apără teza contrarie rezumată de altfel în cuvintele sale finale și anume că prezumția de comercialitate din art. 4 „învestește întreaga persoană a oricărui comerciant” și deci actele săvârșite de el, indiferent de natura lor, sunt necesarmente comerciale chiar dacă nu au un raport de dependență cu exercitarea comerțului său.

Să ne fie permis să ne exprimăm surprinderea noastră față de ușurința cu care distinsul autor combate o părere care nu este a noastră, ci a doctrinei întregi, deoarece d-l Stelian Ionescu ne-a obișnuit în analizele sale critice, cu argumentații juridice serioase, profunde, fugind de superficialitatea afirmațiilor necontrolate.

În primul rând constatăm o contradicție în cele ce susține, căci de unde la început ne impută o restrângere a aplicațiunii art. 4, când condiționăm caracterul comercial subiectiv al delictelor sau quasi-delictelor unui comerciant, de existența unui raport cauzal sau ocazional între aceste fapte și activitatea sa pur profesională, la sfârșitul criticii sale, susține că „spre deosebire” de noi, toate obligațiunile extracontractuale, deci și culpa aquiliana rezultând din fapte săvârșite de un comerciant „în exercitiul comerțului său”, sunt necesarmente comerciale.

Luând de bună ultima frază a autorului, deosebirea pe care d-sa o constată între cele susținute de noi și teoria sa, devine pur și simplu imaginară, de oarece și noi am spus același lucru că toate faptele unui comerciant comise cu ocazia exercitării comerțului său sunt comerciale, sau inversând raționamentul, pentruca asemenea fapte să intre sub aplicațiunea prezumțiunii de comercialitate, trebuie să fie în legătură cu exercitarea comerțului.

Față de prima parte a raționamentului său, — credem că vorbele „în exercitiul comerțului său”, au fost introduse involuntar în text, de oarece existența lor răstoarnă concluzia la care autorul ajunge și anume că toate faptele săvârșite de comerciant sunt subiectiv comercial pe baza prezumțiunii *irefragabile* din art. 4, adică fără a fi necesară existența vre-unui raport de dependență între aceste fapte și activitatea comercială.

Și acum să analizăm puțin acest aspect al teoriei actelor subiective de comerț.

Desigur că ceea ce nu a convenit d-lui Stelian Ionescu în nota noastră, a fost referirea actelor și faptelor comise de un comerciant, la comerțul său, pentru a fi calificate drept acte subiective de comerț, deși d-sa nu era îndreptățit să-și formuleze vre-o critică serioasă din această referință, pentru următoarele două considerațiuni:

a) În teorie toate obligațiunile pe care le asumă un comerciant se presupun comerciale chiar dacă nu derivă direct din exercitarea profesională a actelor obiective de comerț.

Deci caracterul subiectiv comercial al acestor obligațiuni este o consecință a calității de comerciant a celui care le asumă și nu rezultă din stabilirea unei legături între aceste obligațiuni și un act obiectiv de comerț. Ca dovadă, oricâteori faptuitorul unei delict sau quasi-delict, este comerciant, obligațiunea de a despăgubi pe cel în drept se presupune întotdeauna a fi de natură comercială, pe când la necomercianți, caracterul comercial al acestor obligațiuni trebuie dovedit.

Însă care este temeiul juridic al actelor subiective sau cum se explică presupusul caracter comercial al acestor acte? Este o simplă ficțiune juridică prezumția de comercialitate a actelor subiective sau această prezumție are o bază justificativă, reală? Și suntem în drept să ne punem aceste întrebări, căci dacă o obligațiune ar fi totdeauna comercială, pentru simplul motiv că faptul din care rezultă a fost săvârșit de un comerciant, fără a avea dreptul să scrutăm cauza generatoare a faptului, deci dacă această prezumțiune de comercialitate ar fi atât de irefragabilă, cum se susține, indiscutabil că ne-am găsi în fața unei ficțiuni juridice creiată de legiuitor, față de care orice discuțiune devine inutilă.

Credem însă că art. 4 nu consacră o ficțiune juridică și prezumția pe care o creiază nu este atât de absolută.

Chiar dacă simpla calitate de comerciant ar imprima unei obligațiuni caracterul subiectiv comercial, fără nici o referire la comerțul său, de sigur că legiuitorul a presupus o conexiune între aceste fapte și activitatea comercială a unei persoane, căci dacă nu ar fi avut în vedere această probabilă conexiune, incontestabil că legiuitorul nu ar fi admis nici o excepție la regula pusă în art. 4. Prin urmare legiuitorul presupune că toate aceste acte subiective sunt făcute în exercitiul comerțului său, fără a fi ele însăși acte obiective de comerț.

În doctrină, unii autori pun la baza actelor subiective de comerț, numai calitatea de comerciant a celui ce le săvârșește, alții, între care cităm pe *Vivante*, *Rocco*, *Navarrini*, etc., consideră comerciale actele care derivă din exercitiul unui comerț, deci acești autori comit eroarea pe care am comis-o

și noi când am pus în legătură actele subiective de comerț cu activitatea comercială a comerciantului.

b) În nota noastră spuneam că spre deosebire de obligațiunea de a despăgubi rezultând din violarea unui contract quasi-contract sau unei dispozițiuni din lege, obligațiunile extracontractuale derivate din violarea preceptului *neminem laedere*, pentru a intra sub aplicațiunea art. 4, trebuie să fie ocazionate de activitatea comercială a întreprinderii, cu alte cuvinte, trebuie să se aibă în vedere natura juridică a actului care dă naștere acestor obligațiuni.

Raționamentul acesta ni se pare foarte simplu și pentru că să ajungem la el nu a fost nevoie să punem la contribuție bogata literatură juridică dezvoltată în jurul chestiunii actelor subiective de comerț, ci ne-am călăuzit exclusiv după bunul simț juridic.

Într'adevăr, credem că nu am comis o erezie juridică susținând că delictele sau quasi-delictele pentru a avea caracter comercial trebuie să fie săvârșite cu ocazia activității comerciale a unui comerciant, deoarece este dela sine înțeles că oricâteori un delict este cu desăvârșire străin de această activitate comercială, cu care nu are nici un fel de raport direct sau indirect și nici cel puțin ocazional, un asemenea delict nu împrumută caracterul comercial al actelor făcute în exercitarea profesională a comerțului său cu care nu are nici o legătură, ci păstrează caracterul civil al faptelor săvârșite de oricare din noi în afară de orice idee de obligațiune preexistentă, fie contractuală, fie rezultată dintr'un text de lege.

Căci oricât de absolut ar fi caracterul prezumției din art. 4, nu putem tăgădui caracterul civil unor fapte care luate în sine, în entitatea elementelor lor componente și a cauzelor generatoare, nu au nimic comun cu activitatea comercială a unei persoane și prin urmare prezumția de comercialitate în asemenea cazuri nu mai operează.

De altfel, însuși *Bolaffio*, temutul adversar al lui *Vivante*, recunoaște că obligațiunea de a repara daunele are un caracter obiectiv sau subiectiv comercial, după cum obligațiunea neîndeplinită are acest caracter și că sunt presupuse comerciale obligațiunile la despăgubiri rezultate din delict sau quasi-delict, când sunt comise de un comerciant în activitatea sa comercială și anume în executarea unui act obiectiv, subiectiv, principal sau accesoriu comercial.

Credem că este cât se poate de lămurit.

Ceeace a contrariat probabil pe autor a fost părerea noastră că pentru calificarea obligațiunilor extracontractuale ale unui comerciant trebuie avut în vedere caracterul juridic al actului care dă naștere acestor obligațiuni, văzând în această condițiune o restrângere a aplicațiunii prezumțiunii

din art. 4 prin aceea că după teoria împărtășită de noi oricâteori culpa aquiliană este complectamente străină de activitatea comercială a autorului, ea se sustrage aplicațiunii art. 4.

Din cele ce urmează, vom vedea că susținerea noastră asupra acestui punct nu contrazice câtuși de puțin datele fundamentale ale teoriei clasice a actelor subiective de comerț, așa cum este îmbrățișată de marea majoritate a autorilor, căreia i s'a alăturat necondiționat și d-l Stelian Ionescu și pe care o profesăm și noi în nota criticată, fără vre-o deosebire esențială.

Într'adevăr, și aci venim la ultima obiecțiune, poate cea mai serioasă pe care d-l Stelian Ionescu ne-o face, și anume la natura juridică a prezumțiunii de comercialitate din art. 4 c. com.

Sprea noastră că prezumția din art. 4 este relativă, deci poate fi combătută sau mai bine zis ea operează până la proba contrarie a caracterului civil al actului. D-l Stelian Ionescu, crede că prezumțiunea în chestiune nu este *juris tantum*, ci o prezumțiune irefragabilă, deci *juris et de jure*... dar care suferă dovada contrarie numai în două cazuri limitativ determinate de același articol.

În primul rând să ne fie permis să credem că o prezumție contra căreia se admite dovada contrarie, oricât de strict încadrată ar fi această probă, nu mai este o prezumție absolută, ci relativă, afară dacă ne-am îngădui licența juridică de a-i atribui un caracter mixt, absolut-relativ, prin aceea că proba contrarie în loc să fie nelimitată, este țărnută de legiuitor la anume cazuri sau să o considerăm absolută în ceea ce privește cazurile permise de lege, ceea ce ar fi neros, deoarece în acest caz oricare prezumție, oricât de relativă ar fi prin însăși definițiunea unui text de lege, ea ar deveni absolută prin raport cu cazurile în care dovada contrarie este imposibil de făcut.

Prin urmare, socotim inutil să insistăm mai mult asupra caracterului relativ al acestei prezumțiuni, fapt de altfel recunoscut de toți autorii.

Dar să examinăm acele două excepțiuni din punct de vedere al probei și al câmpului de aplicațiune, spre a vedea cât de largă este în realitate proba contrarie care stă la dispoziția părții interesate și cât de plauzibilă apare părerea noastră că, pentru ca un delict sau quasi delict să intre sub aplicațiunea prezumției din art. 4, trebuie să existe un raport oarecare cauzal sau ocazional cu activitatea profesională a comerciantului.

Art. 4 admite două excepțiuni când prezumțiunea de comercialitate nu se aplică: când contractele și obligațiunile unui comerciant sunt de natură civilă și când caracterul civil rezultă din însuși actul.

Câmpul de aplicațiune al acestor două excepțiuni este atât de larg, încât prezumțiunea respec-

tivă în fond este o prezumțiune relativă obișnuită.

Intr'adevăr, legiuitorul sustrage de sub aplicațiunea art. 4 obligațiunile și contractele al căror caracter rezultă din cuprinsul actului ca și acelea esențialmente civile.

În practică se pot ivi două cazuri: a) să existe un act scris constatator al contractelor și obligațiunilor comerciantului; în această ipoteză, excepția nu comportă nici o dificultate în aplicarea ei deoarece din clauzele actului se deduce ușor caracterul civil al obligațiunilor; b) să nu existe nici un document în privința acestor obligațiuni sau documentul existent să fie necomplet.

Dacă în acest din urmă caz, nu s'ar îngădui scrutarea împrejurărilor care au dat naștere obligațiunii, spre a se vedea dacă există o relațiune directă sau indirectă între aceste obligațiuni și activitatea comercială a comerciantului spre a deduce caracterul comercial sau civil al obligațiunilor indiscutabil că dreptatea ar fi de partea d-lui Stelian Ionescu și eroarea de partea noastră când am susținut necesitatea unei legături între activitatea comercială și obligațiunea unui comerciant și relativitatea prezumțiunii din art. 4.

De fapt, legiuitorului italian nu i-a putut trece prin gând un singur moment să creeze o situațiune atât de gravă comercianților, considerând în totdeauna drept comerciale obligațiunile care nu sunt constatate prin acte scrise, oricât de evident ar fi caracterul lor civil, de oarece ar fi fost un non sens de a supune legii comerciale și actele cu desăvârșire străine de comerțul unei persoane.

Scopul prezumțiunii a fost acela de a se evita aplicarea a două legi actelor și obligațiunilor unui comerciant; ori, pentru înlăturarea unor discuțiuni zadarnice, legiuitorul consideră în principiu drept comerciale toate obligațiunile unui comerciant, lăsând acestuia sarcina de a dovedi contrariul.

Ei bine, doctrina în unanimitate interpretează prezumțiunea din art. 4 într'un mod cât se poate de larg, deoarece în lipsa unui document din care să rezulte caracterul unei obligațiuni, acordă comerciantului dreptul ca prin orice probe să stabilească circumstanțele în care a luat naștere obligațiunea spre a se determina caracterul civil al obligațiunii sau că părțile știau sau trebuiau să știe că obligațiunea sau contractul în discuțiune, este de natură civilă.

Prin urmare oridecâteori din circumstanțele obligațiunii rezultă în mod evident lipsa oricărei legături cu comerțul unei persoane, obligațiunea este de natură civilă și viceversa oridecâteori acele circumstanțe nu exclud acea legătură, obligațiunea are caracter comercial.

În tot cazul fiind vorba de a dovedi anume

fapte și a stabili natura unei obligațiuni, comerciantul are la îndemână cele mai largi mijloace de probă, iar judecătorul bazat pe acele circumstanțe este suveran să scruteze intenția pe care părțile au avut-o în momentul în care s'au obligat una față de cealaltă.

Față de aceste concluziuni, care nu ne aparțin nouă, ci unei doctrine constante în materia actelor subiective, este locul să ne întrebăm, și cu aceasta încheiem, întrucât am greșit atunci când am susținut că obligațiunile extracontractuale ale unui comerciant numai atunci sunt de natură comercială când au luat naștere cu ocazia sau din cauza activității sale comerciale și că prezumțiunea din art. 4 c. com. este relativă și nu absolută?

E. CRISTOFOREANU

Avocat

PROPAGANDA PENTRU EMANCIPAREA MAGISTRATURII JUSTIȚIA VIITOARELE SALARII

Mizeria fizică a magistraților
poate prăbuși un popor!

Din gazete și vorbele oamenilor ne parvin fel de fel de știri, care de care mai alarmante, asupra situației salariilor, suficient de proaste și azi.

Se zice că ni se va răpi salariul gradului și ni se va da salariul funcțiunii.

Ni s'a spus că consilierul pe loc va primi salariul ce-l are judecătorul tânăr, deși gradul l'a câștigat după 12—15 ani de așteptări, după distincție, după muncă, în baza unei legi drepte și morale care activa în sensul bunei capacități a magistraturii.

Azi, magistratura e agitată.

E destul să vedem cum ni se turbură liniștea sufletească, fără de care nu putem fi judecători.

Marele magistrat Dimitrie Volanschi, primul președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție, secondat de alte valori, oameni care construiesc continuu temeliile dreptății, au fost nevoiți să se ducă la Ministerul de Finanțe spre a stărui pentru magistratură.

Oare guvernării nu pot cruța asemenea turburări aduse oamenilor dreptății și nu se știe că de magistratură nu te poți atinge de cât foarte cu greu, liniștea viitoare a țării fiind în funcție de justiție?

Cum, magistrați flămânzi, cerșetori, goi, sbuciumați, asta e operă de guvernământ?

La fel, magistrații distinși ai Curților de Apel au fost nevoiți să se adune la București pentru susținerea drepturilor noastre.

Să ni se ia gradele? Leaful pe care ne-a curs sudoarea celor 15 ani de muncă? Să suferim înșula aceasta? Cum, să se calce în picioare legile în baza cărora am stat în magistratură și am aștep-

tat un trai mai omenesc ? Ar fi un act anarhic, dureros, care ne aruncă în umbra nesiguranței.

Domnilor guvernanți, faceți orice, dar de magistratură nu e bine să vă atingeți.

Un neam întreg ordonă să nu ne lăsați flămânzi, să respectați legile noastre de organizare și să nu ne turburați liniștea.

Dacă țara cere sacrificii, să se aplice o nouă curbă egală tuturor, o suferim pentru Patrie, suntem capabili de jertfă la fel cu toți, dar să ni se răpească salariile gradelor asta nu se poate, asta n'o putem permite !

Atâta timp cât se pot fixa salarii de 50.000 lei lunar, nu e admisibil să ni se iea salarul gradului.

Nimeni să nu prezideze asasinarea noastră, nimeni să nu semneze îngenucherea și prăbușirea magistraturii.

Consilierii și preșidenții înaintați pe loc, dacă cred de cuviință, sunt rugați să se întrebe dacă n'ar fi bine să ne adunăm și noi la București spre a lupta pentru respectul legilor, pentru respectul cuceririlor de decenii, pentru apărarea magistraturii, care se confundă cu apărarea și salvarea Țării.

TRAIAN R. SCRIBAN

Președintele secției tutelare Trib. Iași
Consilier pe loc.

La moartea lui MARCEL PLANIOL

Bunul dascăl al Facultății de Drept din Paris a trecut în adormirea eternă, după o lungă viață de muncă trează, neîntreruptă. Dreptul civil pierde un călăuzitor pasionat și totuși lucid, un scrutător profund și atent, un înțelegător totdeauna larg văzător și minuțios, cu un cuvânt, o forță coerentă, activă, fecundă.

Vreme de aproape treizeci de ani profesor de drept civil francez, Marcel Planiol deveni în 1916 profesor onorar, în urma unui accident absurd care a răpit graiului său puțința de a se exprima. Urmas al profesorului Bufnoir (autorul programului de învățământ al dreptului civil în Facultățile din Franța și Algeria), de care-l legau sentimente filiale, — și contemporan al savantului comparatist Saleilles alături de care îl reținea, pe lângă o prietenie colegială nezdruncinată, o legătură de rudenie frățească, Marcel Planiol și-a consacrat o glorie durabilă a numelui, prin publicarea tratatului său de drept civil în trei volume, în 1899. Număratele ediții apărute până în prezent, cum și alcătuirea noului tratat practic de drept civil francez, inspirat direct și imediat din însăși opera sa — și condus de profesorul francez Georges Ripert (din care au fost publicate până astăzi șapte volume), au îndrumat generații întregi de studenți, cărturari și magistrați, prin meșteșugurile de atâtea ori întortocheate ale științei dreptului. Înainte de formula inedită a lui Marcel Planiol, de a sintetiza, în trei volume, după numărul celor trei ani de învățământ universitar juridic pentru licență, întreaga materie a codului civil, tratată într-un spirit rațional — dezvoltările analitice mergând mână în mână cu grupările de sinteză, — comentatorii operei dela 1804, fără nici o excepție, au prezentat cuprinsul codului Napoleon într-o înșirare a articolelor în ordinea enumerării lor, împingând la nesfârșit cercetările de *exegheză* ale fiecărui text. Astfel au fost rând pe rând publicate în decursul veacului trecut, tra-

tatele uriașe și fastidioase de drept civil, în câte 20—30 volume, elaborate de Demolombe, Colmet de Santerre, Mourlon, Laurent, Huc, Aubry et Rau, Beudant, — în cari mintea fragedă și înțelegerea plâpândă ale candidaților și aspiranților la licență în drept, se rătăceau ca într'un labirint, lipsite de un fir logic călăuzitor. Modelul, devenit clasic, inaugurat de Planiol a fost în urmă însușit de juriștii doctrinari cari au dat la lumină tratatele elementare de drept civil, după chipul și asemănarea lui: Baudry-Lacantinerie, Colin et Capitant, iar recent de tot Louis Josserand, decanul Facultății de Drept din Lyon, cu luminosul său curs de drept civil pozitiv, impregnat de seva morală „care se urcă, biruitoare, în străvechiul arbore al dreptului”.

Opera lui Marcel Planiol este de o îndoită originalitate. Pe lângă concentrarea materiei din codul civil — muncă întâi de dărâmare, apoi de netezire, în urmă de reconstruire, profesorul francez a întreprins în același timp revizuirea implacabilă a noțiunilor, teoriilor și construcțiilor doctrinale, zdruncinând pedestale ce păreau masive și atacând idoli recunoscuți până atunci intangibili, inviolabili, ai domeniului numit: *ars boni et aequi*. Spațiul cu totul restrâns în care ni s'a îngăduit să încadrăm expunerea noastră, ne obligă să reamintim doar câteva diin construcțiile inovatoare ale profesorului francez, — construcții juridice cari și astăzi își păstrează încă supremația în știința dreptului civil.

O credință seculară, născută încă din cele dintrăi timpuri ale dreptului francez de *coutume* și consacrată, doctrinarmente de Pothier, pune, față în față, ca doi stâlpi ai dreptului civil, cele două noțiuni antinomice: dreptul real (*jus in re*) și dreptul de creanță, personal (*jus ad rem*); de o parte o prerogativă asupra unui bun, recunoscută *erga omnes*, cu accesoriile sale: dreptul de suită, dreptul de preferință, esențialmente *absolută*; de altă parte un drept esențialmente *relativ*, valabil numai împotriva persoanei cu care am contractat. Întreg edificiul dreptului civil se sprijinea pe această temelie, considerată, în toate tratatele de drept ca inexpugnabilă.

Planiol a zgâlțâit viguros această distincție dualistă. „Cette notion classique” — spune el — „est fautive, contraire à la réalité; elle ne repose que sur l'apparence; il est nécessaire de combattre sans répit cette fautive formule”. Un drept, în concepția savantului francez nu este și nu poate fi un raport între un om și un obiect. A considera dreptul real ca un raport între un om și un lucru este o greșală fundamentală. Un drept, prin chiar definiția lui, este o regulă de conduită, ce determină raporturile oamenilor între ei înșiși: prin definiție, orice drept este un raport între două persoane. Deci, dreptul real, ca și dreptul personal, se compune din trei elemente distincte: un element activ, un element pasiv și obiectul asupra căruia se exercită raportul. Singura deosebire între un drept real și un drept de creanță este aceea că în substanța dreptului personal se află un element pasiv, sau o pluralitate simplă de elemente pasive; câtă vreme, în cuprinsul dreptului real, elementul (subiectul) pasiv este universalitatea oamenilor. Dreptul real este considerat ca o obligație universală, în mod pasiv. Să luăm, bunăoară, datoria născută dintr'un contract de împrumut: întâlnim, precum am afirmat, trei elemente: împrumutătorul, împrumutatul, bunul material dat cu împrumut. Subiectul pasiv este împrumutatul: *unitate*. În cazul când sunt mai mulți împrumutați, este o pluralitate de subiecte pasive. În dreptul de proprietate întâlnim deasemenea trei elemente: proprietarul: subiect activ; bunul posedat: obiect; și universalitatea oamenilor cari sunt obligați să respecte dreptul real, ținându-și în *pati-do*: subiecte pasive. Obligația ce le incumbă lor de a suporta acel drept, ei o împart cu restul ființelor omenești. În atari condițiuni, identitatea de esență între dreptul real și dreptul personal apare nediscutabilă: amândouă implică raporturi între persoane. Dreptul real se distinge doar prin

universalitatea subiectului pasiv și prin substanța obligațiunii care prezintă un caracter negativ.

O a doua entitate juridică ce părea inviolabilă este conceptul de *cauză*, unul din cele patru elemente componente ale unei obligațiuni convenționale legal încheiate. De o trăinicie deasemenea seculară, creată de *Domat* („Les lois civiles dans leur ordre naturel”), teoria *cauzei* se descompunea în trei idei esențiale: în contractele cari au drept obiect transmiterea drepturilor reale, cauza obligației este însăși faptul material al prestației: remiterea bunului; în contractele bilaterale, obligațiunea fiecăreia din părți are drept cauză angajamentul luat de cealaltă parte: cele două obligațiuni se sprijină reciproc și își servesc drept fundament cauzal una celeilalte; în contractele de liberalitate, fără prestație anterioară, nici contra-echivalent reciproc al obligațiunii, cauza obligațiunii donatorului nu poate exista decât în motivele intențiunii de a face un act cu titlu gratuit, deci în rațiunea, în mobilul determinant care a îmboldit pe autorul donației să-și dea consimțământul.

Planiol a dovedit, pentru întâia oară, că această construcție este, totdeodată, și falsă, și inutilă. Intr’adevăr (1) trecând în revistă cele trei idei sus enunțate, profesorul francez stabilește: a) imposibilitatea logică a susținerii că, într’un contract *sinalagnatic*, obligațiunea uneia din părți este *cauza* obligațiunii celeilalte, întrucât cele două obligațiuni, derivând din același contract, iau naștere în același timp: sunt două surori gemene. Este deci cu neputință ca fiecare din ele să fie cauza celeilalte; căci un efect, nu poate fi exact simultan, sincronizat cu *cauza* lui. Se creează astfel un cerc vicios: dacă fiecare din cele două obligațiuni este efectul existenței celeilalte, nici una din ele nu poate lua naștere; căci un atare fenomen de generație mutuală spontană nu rezistă înțelegerii chibzuite. Deci prima idee este falsă; b) se susține că în domeniul contractelor *reale*, obligațiunea subiectului pasiv (v. mai sus) are drept *cauză* prestațiunea ce a primit; se uită însă că ceea ce se botează drept *cauză*, nu este altceva decât însăși faptul generator de obligație. Se dă astfel cuvântului: *cauză*, sensul de izvor productiv al obligațiunei: se joacă astfel asupra îndoitei accepții a cuvântului: *causa*, în concepția romană, de izvor creator al obligațiunii, are un sens cu totul distinct de acela ce-i atribuie doctrinarii moderni când disertează asupra teoriei cauzei; c) când se susține că, în materie de liberalități, cauza este pur și simplu voința de a gratifica pe donatar, considerată din punctul de privire abstract, independent de motivele care i-au dat naștere, — se încearcă o construcție lipsită de sens: căci ce existență, ce valoare morală, poate avea o voință lipsită de motivele, de mobilele cari i-au dat o realitate juridică?

În al doilea rând, teoria cauzei este inutilă: singurele două ipoteze în cari, după codul civil întâlnim interesul de a ne preocupa de cauza obligațiunilor convenționale sunt acelea unde contractul poate fi nul, fie pentru absență de cauză, sau pentru o cauză falsă; fie pentru o cauză ilicită ori contrarie bunelor moravuri sau ordinei publice. În prima ipoteză: lipsa cauzei nu se poate realiza în actele unilaterale: donațiuni ori contracte reale. În cazul unui contract de împrumut, de pildă, atâta vreme cât remiterea, transmisiunea bunului nu a fost efectuată, nu există nici împrumutat, nici împrumutător: absența cauzei este însăși absența contractului. În cazul unui contract bilateral, care presupune prestațiuni reciproce, fiecare din părți înțelege să nu se angajeze în legământul, contractual, decât în considerația avantajului pe care urmează să i-l procure partea cealaltă: ori, această conexitate care leagă cele două angajamente, este un raport de dependență mutuală, cu totul distinct de un raport de cauzalitate. O dovadă

mai mult în sprijinul acestei argumentări: obligația cumpărătorului de a plăti prețul lucrului vândut, cade dela sine și pentru același motiv, dacă obligația vânzătorului de a-i preda lucrul, (deși formată legalmente și cu existență indiscutabil reală), nu primește nici o punere în executare: cumpărătorul este astfel dezlegat de îndatorirea sa, deși această îndatorire nu eră nici de cum lipsită de cauză. Cât privește cauza ilicită sau imorală, moralitatea ori legalitatea unui act juridic se constată și apreciază după motivele sau intențiile autorului acelui act; ele nu pot fi nicidecum reflexul indirect al imoralității sau ilegalității actelor unui terțiu. Când două persoane cad de acord: una să săvârșească o crimă, iar cealaltă să-i dea o sumă de bani, acordul de voințe este desigur nul, pentru că are un obiect ilicit-imoral: a da bani cuiva spre a ucide un terțiu este tot atât de criminal ca și cum l’ai ucide tu însuși: în atare caz, criminalitatea sau imoralitatea este egală din amândouă părțile. Este deci inutil să se recurgă, în mod ocolit, la raționamentul cauzal, să se spună, cu alte cuvinte: făgăduiala de a ucide este nulă prin obiectul ei, iar făgăduiala de a răsplăti pe ucigaș nu este nulă prin obiectul ei, (suma de bani de vărsat), ci prin *cauza* ei, care este tocmai obligația celeilalte părți: deci această cauză este ilicită (2). Concluzia generală la care ajunge Planiol este categorică: „toute mention de la cause des obligations pourrait donc être effacée de nos lois; aucune de leurs dispositions ne serait compromise”.

În al treilea rând, profesorul francez a examinat chestiunea distincției între *culpa contractuală* și *culpa delictuală*, pătrunzând în adâncul acestei diferențieri ce părea suverană în doctrina juridică franceză, — și ajungând printr’un raționament stringent la o concluzie diametral opusă, aceea a *unității* culpelor, deci a *identității* dintre culpa contractuală și cea delictuală. Se susține — afirmă Planiol, că culpa contractuală consistă în violarea unei obligațiuni convenționale preexistente (care n’ar fi executată de către una din părțile contractante, sau chiar de către amândouă); câtă vreme, cea delictuală este doar un *fapt* generator de obligațiuni, produs între persoane juridice străine una de alta, deci un *fapt* ce presupune absența obligațiunii și are drept rezultat tocmai crearea acestei obligațiuni. Trei ar fi distincțiunile dintre cele două culpe — în opinia clasică unanim consacrată până la revizuirea întreprinsă de profesorul dela Paris: 1) ele nu sunt apreciate în același mod: o severitate mai accentuată în aprecierea ei este legată de culpa delictuală; 2) dovedirea celor două culpe nu este identică: întrucât culpa contractuală este prezumată, câtă vreme cea delictuală nu se prezumă; 3) ele nu sunt sancționate în același mod: indemnitatea de reparațiune este mai complexă pentru culpa delictuală, decât pentru culpa contractuală.

Toate aceste distincțiuni, gândește Planiol, sunt oțioase și superficiale. Deosebirea dintre cele două culpe — pretinsa deosebire —, păcătuiește prin chiar temelia ei, care se dovedește subredă și superficială. Ambele culpe creează o aceeași obligațiune: aceea de a despăgubi, de a repara dauna cauzată, — plătind o indemnitate: deci ambele presupun imperios preexistența unei obligațiuni inițiale, anterioare: ambele pornesc dela un *fapt* care constituie nesocotirea acestei obligațiuni: atâta numai că, în pretinsa culpă delictuală, obligația preexistentă ce apare nesocotită, nu este convenită prin acordul de voințe al părților contractante, ci este impusă de legea pozitivă, consistând astfel într’un *fapt* negativ, având drept obiect o *abținere*. A pretinde că, din punct de privire rațional, doctrinal, se poate stabili o deosebire specifică — *étanche* — între cele două culpe, este a susține un raționament lipsit de sens juridic: întrucât natura obligațiunii preexistente ce a fost nesocotită, nu exercită nici o înrăurire asupra culpei: rezultatul neexecutării se analizează într’un efect perfect iden-

1) V. lucrarea noastră recentă: „*Technica și geneza dreptului civil comparat*”, — studii de doctrină juridică, 1931, în special pp. 185 sq.

2) V. vol. II, 1917, no. 1059.

tic: indemnizarea, despăgubirea. Această unitate, — identitate — este dovedită atât prin neputința de a da culpei o dublă definiție, cât și prin examinarea regulilor de amănunt, cărora rămâne supusă o atare culpă, — și cari verifică până la evidență realitatea și temeinicia argumentării de față.

Nu putem încheia prezenta expunere fără să reamintim luminoasa concepție personală a maestrului asupra *proprietății colective*, asupra *personalității morale*, asupra *stipulațiunii pentru altul*. Fiecare din aceste „revizuirii”, impregnate de argumente și stabiliri pe de a întregul originale, inedite, au fost mai întâi enunțate în paginile celor două repertorii de jurisprudență franceză: *Dalloz* și *Sirey*, unde adnotările sale pe marginea soluțiilor jurisprudențiale date de instanțele de judecată constituie și astăzi adevărate și profunde studii de doctrină, consultate și reproduse cu fiecare ocazie, în tot momentul. O întreagă existență, laborioasă, modestă și senină a fost abia îndestulătoare pentru năzuințele tot mai înalte ale apostolului juridic care s'a chemat Marcel Planiol.

Cu acest din urmă omagiu, față de țărâna sacră ce a prăfuit o atare inteligență, o atare încordare la datorie — *pulvis es et in pulvere reverteris* —, evocăm, pentru ultima oară, imaginea blândă a examinatorului dela examenele de drept civil: ochii de porțelan albastru azuriu, brazele adânc săpate în obraji, fruntea veșnic preocupată, frământată, adumbrată, suferința lui vădită, — cu repercusiuni aproape fiziologice, în fața răspunsurilor anapoda ale candidaților slabi, leneși, *resquilleurs* în embrion, încă de pe atunci... Mergi pe drumul eternei glorii, neuitate maestre, figură sfântă de dascăl, aureolată de respectul, de admirația, de venerația generațiilor trecute, prezente și viitoare: căci opera ta: — *monumentum aere perennius* — va dăinui, ca și amintirea sa, înfruntând arama vremurilor...

CONSTANT IONESCU

Doctor și laureat al Facultății de Drept din Paris,
Avocat al Statului.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 15 Iunie 1931

Președinția D-lui D. VOLANSCHI, Prim-Președinte

Filofteia Pia M. Dumitrescu cu Grig. N. Dumitrescu

Decizia No. 781

Minori. Minori ajunși la majoritate. Convenție între acest minor și tutore, intervenită înainte de darea socotelilor. Cari convenții sunt nule. Art. 418 și 419 C. civ.

Deși art. 419 C. civ., prohibă în mod general orice convenție săvârșită între tutore și copilul ajuns la majoritate, dacă ea a avut loc înaintea expirării unei luni dela desfacerea definitivă a tutelei, totuși din locul pe care acest text îl ocupă în secția despre darea socotelilor din scopul avut de legiuitor în edictarea lui și din faptul că legiuitorul mai edictează o atare nulitate în art. 808 C. civ., rezultă în mod neîndoios că, această nulitate privește numai convențiunile în legătură cu descărcarea administrațiunii tutorilor și prin care dânsii, direct, sau indirect, ar tinde la eludarea obligațiunilor de a da socotelile tutelei, iar nu și alte convențiuni străine acestor raporturi cum ar fi o convenție de vânzare, intervenită după majorat, însă înainte de termenul prevăzut de art. 419 C. civ.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. raportor Ș. Gogălniceanu și pe d-nii av.

Gh. M. Dumitrescu și I. Gr. Periețeanu în susținerea și combaterea motivului de casare și,

Deliberând,

Asupra recursului de față;

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că, recurenta Filofteia Pia M. Dumitrescu, fostă tutoare legală a minorilor săi fii, Vasile N. Dumitrescu, astăzi decedat și Grigore M. Dumitrescu, intimat în cauză, a cumpărat dela numiții, după ajungerea lor la majorat două terenuri de casă, situate în orașul Corabia și care le aparțineau lor; că, pe aceste terenuri recurenta a elădit o casă, pe care a locuit-o cu fiul său Grigore M. Dumitrescu, care însă a ocupat-o numai ca tolerat;

Că, posterior, recurenta cerând evacuarea intimatului Grigore M. Dumitrescu din acest imobil, numitul a opus, în apărare, nulitatea vânzării terenurilor, pe motivul că, deși această convenție a avut loc la o epocă când dânsul și fratele său erau majori, însă a intervenit înainte de predarea socotelilor tutelei și ca atare ea este, conformă art. 419 C. civ., nulă de drept.

Că, Tribunalul Romanai, statuând ca instanță de apel asupra cererii în evacuare a recurente, a confirmat, prin sentința dedusă astăzi în recurs, cartea de judecată, prin care judecătoria de Ocol Corabia a respins-o ca nefondată.

Având în vedere că, pentru a hotărâ astfel Tribunalul constată în fapt exactitatea susținerilor făcute de intimat, cu privire la epoca în care a intervenit vânzarea terenurilor în discuțiune, iar în drept motivează că, dat fiind aceste constatări urmează că, titlul de proprietate al recurente este nul, deoarece art. 419 C. civ. român, îndepărtându-se de textul corespunzător francez în care se vorbește de socotelile tutelei și întrebuițând expresia de orice convențiune, prin aceasta legiuitorul român declară nulă orice convențiune încheiată între tutore și fostul copil ajuns la majorat, dacă ea are loc înainte de expirarea unei luni dela desfacerea definitivă a tutelei și deci, conchide Tribunalul, este nefondată apărarea recurente că, prin art. 419 C. civ. român, s'ar declara nule numai convențiile în legătură cu darea socotelilor tutelei.

Văzând motivul de casare astfel formulat și asupra căruia Inalta Curte a rămas în divergență în ședința dela 30 Martie 1931.

„Violarea art. 419 cod civil, greșita lui interpretare și aplicare prin aceia că Tribunalul ca instanță de apel consideră ca fără tărie ori ce convențiuni în general iar nu numai pe acelea cu privire la acte de reprezentațiune, ce s'ar fi încheiat între tutor și copilul ajuns la majorat, înainte de expirarea unei luni dela desfacerea definitivă a tutorului”.

Având în vedere că, potrivit art. 419 C. civ., orice convențiune săvârșită între tutore și între copilul ajuns la majoritate, va fi fără tărie, dacă ea va fi fost făcută înaintea expirării unei luni dela desfacerea definitivă de tutelă a tutorelui, desfacere care, potrivit normelor fixate prin art. 418 C. civ., are loc numai după predarea socotelilor obștești și încheierea lor de către Tribunal.

Considerând că, aceste dispozițiuni din art. 419

C. civ., sunt o derogatiune dela principiul general din dreptul comun al libertății convențiilor, deoarece, contrar acestor principii ele stabilesc incapacitatea tutorelui de a încheia vre o convenție cu pupilul său, înainte de expirarea unei luni dela lichidarea definitivă a socotelilor tutelei; că astfel fiind urmează că, aplicațiunea lor este limitată numai la cazurile stricte pe care legiuitorul le-a putut avea în vedere.

Că, deși textul art. 419 C. civ., vorbește de orice convențiune, de unde ar reeși că nulitatea ce o prevede are un caracter general, lovind convențiunile de orice natură încheiate între tutore și copil, însă din locul pe care îl ocupă acest text în secțiunea despre darea socotelilor tutelei și din scopul avut în vedere de legiuitor în edictarea lui, rezultă în mod neîndoios că nulitatea ce o prevede privește nu orice convențiuni intervenite între tutori și foști lor pupili, ci numai cele în legătură cu descărcarea administrațiunii tutorilor și prin care aceștia, direct, sau indirect, ar tinde la eludarea obligațiunilor de a da socotelile tutelei;

Că într'adevăr dispozițiunile art. 419 C. civ., nu sunt de cât completarea celor din art. 418 în care legiuitorul fixează modalitatea descărcării tutorilor și prin urmare nulitatea din art. 419 C. civ., nu poate să se refere decât la o convențiune prin care tutorele și fostul pupil ar aranja darea și primirea socotelilor, într'alt mod decât cel determinat de lege prin art. 418 C. civ.; că, legiuitorul procedând astfel, a fost logic cu sine însuși, căci ideea de protecție ce o acordă minorului, o întinde și după majoratul lui, de această dată însă numai față de fostul său tutore și numai pentru o scurtă perioadă de timp în vedere, că fostul minor fie din dorința de a obține mai repede folosința bunurilor ce-i aparțin, fie din neexperiență, sfială, sau ascendentul moral al fostului tutore, care poate să fie chiar unul din părinți, sau un ascendent, ar fi îndemnat a-i da orice descărcare și deci, deși major, necesitatea de a fi protejat de legiuitor în această privință, este evidentă.

Considerând pe lângă aceasta că, dacă disp. art. 419 C. civ., ar avea un caracter general și ar privi orice convențiune dintre tutore și expupil, legiuitorul nu ar mai fi prevăzut din nou această nulitate în cazul altor convențiuni dintre tutore și pupil; că însă este constant că, prin art. 809 C. civ., aceeași prohibițiune este edictată cu privire la dreptul minorilor de a testa și a dona, cu excepția cazului ascendenților, de unde urmează că disp. din art. 419 C. civ., nu edictază o normă generală, ci se referă numai la cazul special al convențiilor din capitolul respectiv, acela al dării socotelilor tutelei.

Că, prin această interpretare se explică și suprimarea în art. 1706 C. civ. român, a disp. din art. corespunzător 1045 C. civ. fr., relative la aplicarea regulilor din art. 419 în tranzacțiunile dintre tutor și foștii lor pupili, cazurile acestea urmând a se reglementa, dacă intervin cu privire la socotelile tutelei, după normele din art. 419 C. civ., iar în caz contrar după principiile generale dela tranzacții.

Că împrejurarea că, legiuitorul român a tradus „Tout traité” din textul corespunzător francez prin „Orice convențiune” și i-ar fi dat prin aceasta un înțeles mult mai larg ca cel avut în vedere

de legiuitorul francez, nu este un argument în favoarea soluțiunei tribunalului, cuvântul românesc „orice convenție” corespunzând în totul termenului din art. 472 C. civ. fr.

Că, prin urmare, legiuitorul civil prin art. 419 C. civ., declarând nule numai convențiunile dintre tutore și fostul pupil cu titlu gratuit sau oneros, care au, sau ar avea de efect să descărce, sau să dispenseze pe tutor de obligația de a da socotelile despre amnistrarea sa, urmează că, numai printr'o greșită interpretare a acestui text de lege și exces de putere instanța de fond a declarat nul, pe aceste considerațiuni, actul de proprietate al recurentei, care prevede o convenție de vânzare, ce nu cade sub sancțiunea din art. 419, chiar dacă este intervenită înainte de darea și omologarea socotelilor tutelei, astfel că, motivul de casare devenind fondat recursul se admite.

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 22 Iunie 1931

Președinția D-lui D. VOLANSCHI Prim-Președinte

George Cristescu cu Roza Helder

Decizia No. 828

Legea proprietarilor. Ordonanță dată conf. art. 2 din lege. Există drept de apel. Termenul de apel este de 3 zile dela pronunțare. Art. 2, 12 și 13 din legea proprietarilor.

Legea proprietarilor prin art. 12 acordă împrișinaților dreptul de apel atât contra hotărârilor date în această materie pe cale contencioasă, cât și în contra orodnanțelor date de judecătorul de ocol sau președintele Tribunalului pe cale grațioasă în virtutea art. 2.

Apelurile contra ordonanțelor date pe baza art. 2 se adresează la Tribunal, sau Curțile de apel după cum ordonanța a fost dată de judele de ocol, sau președintele tribunalului, iar termenul de introducere este de trei zile dela pronunțare legea prin art. 12 nefăcând nici o distincție în privința lor ci fixând un termen general de apel și calcularea termenului legei.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. V. Bălășescu și pe d-nii av. W. Filderman și M. Flechtenmacher în susținerea și combaterea motivelor de casare, cu cheltueli, cum și d-l Procuror general C. Viforeanu, în concluziunile puse.

Deliberând,

Asupra recursului de față;

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă că, intimații de astăzi, în calitate de moștenitori ai def. S. L. Gutman, fiind proprietari ai unui imobil, închiriat recurentului cu act autentic, au cerut și obținut la 23 Ianuarie 1923, dela Președintele Tribunalului Ilfov secția I-a, o ordonanță în baza art. 2 legea proprietarilor, prin care s'a declarat reziliat contractul de închiriere în discu-

țiune și s'a ordonat radierea lui din registrele de mutațiuni ale Tribunalului Ilfov Notariat.

Că, în contra acestei ordonanțe recurentul introducând apel înaintea Curții din București la 11 Noembrie 1929, această instanță, prin decizia dedusă astăzi în recurs, i-a respins apelul ca tardiv.

Că, pentru a decide astfel Curtea de fond constată în fapt și motivează că, apelurile contrar ordonanțelor date de Președintele de Tribunal în virtutea art. 2 legea proprietarilor au a fi introduse în termen de 3 zile libere dela pronunțare; că, în speță apelul recurentului a fost introdus, după cum s'a arătat, peste acest termen; că, el a fost introdus peste termenul de 3 zile libere și dela comunicarea ordonanței, fiind constant că comunicarea a avut loc la 31 Ianuarie 1931 și în condițiunile în care ea s'a îndeplinit, a fost bine făcută.

Având în vedere că, în contra deciziunii Curții de fond recurentul introducând prezentul recurs, a formulat 4 motive de casare, asupra cărora în ședința dela 16 Martie a. c., neîntrunindu-se numărul de voturi cerut de Legea organică a Inaltei Curți, judecata lor a fost trimisă înaintea completului de divergență de astăzi.

Văzând motivele de casare astfel formulate :

1. „Violarea art. 2 și 12 din legea proprietarilor și greșita lor interpretare.

„Rău Curtea de Apel decide că la ordonanțele Prezidențiale date pe baza art. 2 și 12 din legea proprietarilor, termenul de apel curge dela pronunțare.

„Dacă la acțiunea unde părțile sunt citate se poate înțelege că termenul de apel să curgă dela pronunțare, atunci când însă ordonanțele de evacuare se dau fără citare, nu este admisibil a se interpreta art. 12 comb. cu 2 și 3 din legea proprietarilor, în sensul că și la această termenul de apel curge de la pronunțare.

„În tot cazul, în speță prima instanță a socotit comunicarea necesară și a făcut-o.

2. „Violarea art. 69 și 72 procedura civilă.

a) „Chiar dacă termenul de apel ar curge în drept de la pronunțare, aceasta încă trebuie înțeles sub rezervă că cererea introductivă și citațiile, să cuprindă sub pedeapsă de nulitate, indicația domiciliului real, al pârâtului conform art. 69 procedura civilă și 72 proc. civilă.

„În speță această mențiune lipsește.

„Acțiunea deci este nulă, și este un act de procedură, cu călcarea legii, a cărui anulare o pot cere oricând conform art. 726 proc. civilă.

„Argumentul Curții că după tema noastră s'ar ajunge la concluzia că nu există termen de apel, în acțiunile rău formulate, nu este juridic, căci nici nu poate judeca, citându-mă rău, sub nume fictiv sau la domiciliul fictiv să mă facă să pierd termenul de apel.

b) „Rău Curtea și cu violarea art. 69 și 72 procedura civilă pretinde că și fără indicațiunea domiciliului pârâtul este individualizat.

„Modul de individualizare nu este lăsat la arbitrarul instanțelor judecătorești, ci la prevăzut legea. Judecata n'are dreptul decât să constate dacă legea a fost sau nu respectată.

„Greșit Curtea spune că această dispoziție nu este prevăzută sub sancțiunea nulității.

c) „Rău Curtea decide că în tot cazul comunicarea s'a făcut regulat la domiciliul ales, cu toate că contractul fusese încheiat sub condiția suspensivă și cu toate că nu fusese încă pus în aplicare.

„Din momentul ce legea din 1920 a suspendat punerea în

aplicare a contractului meu, implicit s'a suspendat și alegerea de domiciliu, care prevedea punerea în lucrare, a contractului, adică luarea în posesie a imobilului.

d) „Rău Curtea pretinde că a fost regulat făcută comunicarea la cele două etaje, când din contract rezultă că și mansarda făcea obiectul contractului.

„Când se închiriază diferite părți, comunicarea trebuie făcută sau la ușa intrării în imobil, sau la ușa diferitelor părți închiriate.

3. „Violarea și denaturarea contractului și art. 1970 cod. comercial.

„Am susținut că nici nu puteam fi cîtat la domiciliul ales, nici nu se putea comunica sentința, întrucât eu ne având altă obligațiune decât de a plăti chiria înainte de a intra în imobilele închiriate obligație ce am satisfăcut-o.

4. „Violarea art. 1970 c. c. combinat cu 4 legea proprietarilor și 64 proc. civilă. Denaturarea contractului și greșita aplicare.

„Contractul meu era încheiat sub condiția suspensivă ca contractul în curs să nu fie prelungit. Până la realizarea condiției adică până la luarea de către mine, a apartamentului în posesie, nu avem nici o obligație de cât aceia de a plăti chiria, la 20 Februarie 1920, pe care am oferit-o și proprietarul a refuzat-o.

„Convențiile trebuind să fie executate cu bună credință, clauza din contract că fac alegerea de domiciliu la imobilul închiriat pentru orice diferende, se vor naște înainte sau după, exercițiul locațiunii, nu poate fi interpretată de cât în sensul retroactiv că s'a născut un conflict real.

„În speță, deși eu am oferit chiria, proprietarului a refuzat-o, adică deci n'a existat nici un diferend, moștenitorii în ignoranța lor sau în lipsă de bună credință nu au făcut proces pentru neplata primeirate de chirie, ei n'au citat la domiciliul ales. Au inventat deci un diferend inexistent.

„Curtea refuză să vadă care a fost înțelesul mai dinainte prevăzut și stipulat de părți, și face o aplicare abuzivă a obligațiilor mele, socotind că trebuie să fiu citat la un imobil a cărui posesie nu mi s'a predat prin faptul legii”.

Considerând că, după cum rezultă din art. 2, 1, 3 și urm. legea proprietarilor, legiuitorul din 1903, pentru valorificarea drepturilor rezultând pentru proprietari din contractele lor de închiriere, le pune la îndemână atât o cale sumară și excepțională (art. 2 și 3), cât și calea dreptului comun (art. 20); că, atunci când ei vor să beneficieze de calea excepțională, legiuitorul are în vedere două situațiuni deosebite și anume: cazul când cererea proprietarului se întemeiază pe contracte de închiriere autentice și cazul când contractul de locațiune nu îmbracă această formă.

Că, pentru primul caz, dacă în acelaș timp contractul prevede clauză rezolutorie expresă și este investit cu formulă executorie, iar cererea proprietarului are drept obiect plata chiriei sau evacuarea chirieșului pentru neachitarea ei, legiuitorul din 1903 prin art. 2 a pus la dispoziția proprietarilor o procedură care are caracterul unei căi de executare, în virtutea căreia dâșii pot cere și obține în Camera de Consiliu și fără citarea părților, o ordonanță din partea judecătorului de ocol sau Președintele Tribunalului, după competența determinată de valoarea locativă a contractului, pentru evacuarea chirieșului.

Că, pentru cazul când contractul nu este autentic, sau deși autentic proprietarul nu voeste să se folosească de disp. art. 2, care nu-s obligatorii pentru el, sau cere valorificarea altor pretenții de

cât plata chiriei sau evacuarea, legea le pune la dispoziție prin art. 3 calea contencioasă, cu citarea părților, prevăzând însă pentru judecarea acestor cereri o procedură mai expeditivă decât aceea din dreptul comun.

Având în vedere că legiuitorul din 1903 organizând prin art. 12 și 13 și căile de atac în materie, dispune prin art. 12 că, hotărârea președintelui sau judecătorului de ocol astfel pronunțată, va putea fi atacată în apel în termen de 3 zile dela pronunțare, iar prin art. 13, după ce determină modul de judecată al contestațiilor la executare, precizează prin alin. 2 că cel ce a uzat de calea contestației, nu mai poate face apel conform art. 12.

Considerând că prin cuvântul „hotărâre” întrebuintat de legiuitor în art. 12, are a fi înțeles și ordonanțele date de judecătorul de ocol sau președintele tribunalului în virtutea art. 2 din lege, deoarece termenul de hotărâre este general și cât timp dreptul de apel în contra acestor ordonanțe nu a fost ridicat în mod expres, el subzistă, în virtutea principiului general de procedură al celor două grade de jurisdicție; că, acest termen de apel nu poate fi decât cel prevăzut și reglementat de art. 12, aceasta fiind singurul prevăzut de legiuitorul din 1903; că, aceste ordonanțe neavând caracterul unor ordonanțe prezidențiale în sensul celor prevăzute de art. 66 bis pr. civ., pentru luarea de măsuri provizorii și conservatorii, ci fiind hotărâri intervenite pentru constatarea unor drepturi în favoarea proprietarului, ele sunt supuse apelului la instanța superioară: Tribunal, sau Curții de Apel, după cum ordonanța a fost dată de judele de ocol, sau președintele tribunalului.

Considerând că, deși prin art. 13 legiuitorul acordă chiriașului dreptul la contestație în contra ordonanțelor date pe baza art. 2, de aci nu rezultă că el a suprimat dreptul de apel în contra lor, deoarece contestațiunea este o cale de retractare, iar nu de reformare; că din punerea în concordanță a dispozițiilor acestui text cu cel din art. 2 și 12 rezultă că, în contra ordonanțelor de evacuare legiuitorul din 1903 a instituit două căi de atac și anume: apelul la instanța superioară și contestația la executare, făcută înaintea aceleiași instanțe, partea având facultatea de alegere, iar potrivit art. 13 al. 2 calea aleasă exclude pe cealaltă.

Că dar apelul recurentului la Curtea de fond contra ordonanței președintelui Tribunalului Ilfov, prin care s'a declarat reziliat contractul său de locațiune, bine a fost declarat admisibil în drept.

Considerând în ce privește termenul pentru introducerea acestui apel că art. 12 care organizează dreptul de apel în materie, nu prevede decât un termen de 3 zile dela pronunțare; că, deși ordonanțele de expulzare se dau pe cale grațioasă, iar nu cu citarea părților, însă art. 12 nu face nici o deosebire în această privință și ca atare termenul este a se calcula și în aceste cazuri tot dela pronunțare.

Că astfel fiind cu drept cuvânt și o exactă aplicare a principiilor legii Curtea de fond a decis că, apelul introdus de recurent peste 3 zile dela pronunțare este tardiv, astel că, motivul I de casare este nefondat și urmează a fi respins.

Considerând că, prin respingerea acestui motiv

urmează a se respinge și recursul, fără a se mai discuta celelalte motive de casare, deoarece odată ce apelul a fost tardiv introdus, devine inutil a se mai examina dacă cererea intimatului către tribunal trebuie să prevadă domiciliul real, sau cel ales al recurentului cum se susține în motivul II, cum și modul în care trebuia făcută comunicarea ordonanței Tribunalul chestiuni e pusă în discuțiune în motivul III iar motivul IV se referă la chestiunea de fond, ce nu pot fi emaxinate odată ce recursul a fost tardiv introdus.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul făcut de George Cristescu, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 6 Noembrie 1929

Președenția D-lui St. MLADOVEANU Prezident

Pavel Caratodorov cu judele sindic al Falimentului

P. Caratodorov

Decizia No. 1523

Faliment. Apel. Judecarea lui după lichidare. Inadmisibilitate.

O stare de încetare de plăți, constatată prin sentința de declarare în stare de faliment a Tribunalului, nu poate fi combătută și înlăturată de instanța de apel, de cât prin dovada contrarie a celui interesat că, ea nu a avut ființă, sau cel puțin a luat sfârșit în momentul introducerii apelului, prin plata sau preschimbarea, de către comerciant, a creanțelor ajunse la termen și că, prin urmare procedura de lichidațiune a falimentului nu mai poate avea loc, ne mai fiind necesară.

Imprejurarea că, comerciantul declarat în stare de faliment și care a atacat cu apel sentința Tribunalului, a lăsat în nelucrare ani de-a rândul apelul său, în care timp s'a produs lichidarea activului, evidențiază tocmai că, el s'a găsit într-o permanență încetare de plăți, care justifică menținerea falimentului și de către instanța de apel.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. D. Macri pe d-l av. Anton Georgescu în devoltarea motivelor de casare, în lipsa intimatului și

Deliberând,

Asupra motivului de casare astfel formulat:

„Curtea de Apel comite un exces de putere și denatură textele de lege pretinzând că încă la data facerii apelului subsemnatul prin însăși petiția de apel trebuia să conteste starea încetării de plăți, mai ales față de faptul că judecătorul Sindic începuse lichidarea activului;

Eronat în drept constată Curtea, că prin faptul că nu am contestat prin petiția de aptl încetarea plăților, că am lăsat în nelucrare apelul timp de trei ani, eu a-și fi acheiesat la această stare. În felul acesta, Curtea a judecat apelul după starea în care mă găseam trei ani în urmă, și nu după starea actuală din momentul judecării apelului, când toți creditorii mei au fost desinteresați și când ca atare, starea de încetare de plăți a dispărut”.

Având în vedere că recurentul, Pavel Caratodorov fiind declarat — de tribunal — în stare de faliment și apelând sentința declaratorie a lăsat

apelul în nelucrare timp de mai bine de trei ani; că în acest interval punându-se în execuțiune provizorie sentința tribunalului conf. art. 708 C. com. atât prin darea în exploatare a fondului comercial sub supravegherea unui delegat al masei credale și a judecătorului Sindic, cât și prin vânzarea silită a bunurilor ipotecare, aproape toți creditorii au fost satisfăcuți, singura creanță neachitată, rămânând aceia care reprezintă taxele către Stat derivând din operațiunile falimentului;

Că în această situațiune, recurentul a cerut re-deschiderea apelului motivându-l pe considerațiunea că, ne mai fiind datorii comerciale de achitat, aceea a Statului fiind o creanță pur fiscală a cărei încasare are a se face prin legea de urmărire, rezultă că starea de încetare de plăți a încetat și prin urmare declarațiunea în stare de faliment nu-și mai poate avea locul;

Că, prin deciziunea supusă recursului, Curtea de Apel, înlăturând aceste considerațiuni, a respins apelul, pe motiv că apelantul n'a făcut dovada că starea de încetarea plăților e inexistentă, deoarece satisfacerea integrală a creanțelor pe calea execuțiunii silită nu constituie o asemenea dovadă, ci un motiv de reabilitare dacă condițiunile legii sunt îndeplinite;

Considerând că, în drept, starea de încetare a plăților constatată de Tribunal și care constituie baza legală a sentinței sale declaratorii de faliment, nu poate fi combătută și înlăturată — în instanța de apel — decât prin dovada contrarie din partea celui interesat că o atare stare de încetare a plăților n'a avut ființă, sau cel puțin ea a luat sfârșit — în momentul introducerii apelului — prin plata sau preschimbarea creanțelor ajunse la termen din partea comerciantului și că, prin urmare procedura de lichidațiune a falimentului nu mai poate avea loc, ne mai fiind necesară;

Considerând că în speță Curtea de Apel constată că recurentul, nu numai că nu a făcut o asemenea dovadă din care să rezulte inexistența stărei de încetare de plăți și deci inutilitatea procedurii operațiunilor de lichidare, dar prin modul cum el s'a comportat după darea sentinței declaratorii, prin faptul că a lăsat ani de-a rândul apelul său în nelucrare, în care timp s'a procedat la lichidarea activului, el a evidențiat tocmai contrariul; că, s'a găsit într-o permanentă stare de încetare de plăți, care a justificat menținerea falimentului și luarea măsurilor de execuțiune silită pentru satisfacerea creditorilor;

Că judecând astfel și respingând apelul recurentului ca neîntemeiat pentru considerațiunile mai sus arătate, Curtea de Apel a făcut o justă aplicațiune a principiilor consacrate de art. 695 și urm. C. com. și n'a săvârșit nici un exces de putere;

Că dar motivul de casare fiind neîntemeiat recursul urmează a se respinge;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

A apărut:

STUDII DE ISTORIE COMERCIALĂ (Negustorii de pe apă din Paris), de Prof. M. Iorgulescu Lei 100,
MANUAL DE DREPT COMERCIAL, idem Lei 90

A apărut în Edit. „Curierul Judiciar“:

JUDECĂTORUL SINDIC: I. Atribuțiunile Judecătorului Sindic în Administrațiunea Falimentului. II. Noul Proiect de lege falimentară, administrația falimentului, despre curator, de Petru N. Ionescu, judecător sindic al tribunalului Brăila

Conține 80 pag. Prețul lei 50.

S'a pus sub presă și în curând va apare în editura „Curierul Judiciar“: CARIERA DE AVOCAT Indrumări de George P. Nemetescu, Dr. în drept, avocat, însoțită de o Prefață aprecieatoare a operei de d. l. C. L. Naumescu, președintele Uniunii avocaților.

A apărut:

BIBLIOTECA MARILOR PROCESE Vol. 12, cuprinzând: interesantul proces intentat de D-l Burileanu contra Ministerului de finanțe pentru demiterea sa din postul de Guvernator al Băncii Naționale.

În acest volum sunt publicate în estenso toate actele și corespondența care a dat naștere demiterii sale, pledoariile tuturor advocaților și decizia Curții de apel București care a ordonat reintegrarea D-lui Burileanu.

Prețul 150 lei.

A apărut:

FALIMENTUL, Partea II (art. 768-833 C. com. V. R.) Lichidarea activului și pasivului. Inchiderea procedurii falimentare, cu adnotări din Doctrină, jurisprudență Română și streină, lucrări pregătitoare, debateri parlamentare, etc., de Prof. Eftimie Antonescu, consilier onorar la Înalta Curte de Casație.

Vol. cuprinde 536 pag. Prețul 500 lei. De vânzare la „Curierul Judiciar“.

A apărut:

CODUL DE PROCEDURA CIVILĂ ADNOTAT VOL. I. cuprinzând: procedura civilă art. 54—256. Legea accelerării Judecăților 1929 ca doctrine și Jurisprudența Vechiului Regat, provinciilor alipite și streine la zi. expuneri de motive, debateri parlamentare, indexe alfabetice, bibliografii, table de materii alfabetice și numerice (640 pag.) de Const. Gr. C. Zotta D-rd. în Drept, magistrat R. Sărat. Prețul 400 lei. De vânzare la „Curierul Judiciar“.

A apărut : în Editura Curierului Judiciar : DREPT COMERCIAL COMPARAT. vol. I, de M. HACMAN, Profesor de Drept comercial la Universitatea din Cernăuți.

Acest volum, format mare, având 840 pagini cuprinde: Partea Generală. — Dreptul comerciantului fizic. — Dreptul obligațiunilor comerciale.

Prețul 500 lei

Sub presă vol. II. care va apare la 20 Noem. cor.

Rugăm pe d-nii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a binevoi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația „Curierul Judiciar“, București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat, partida No...